

บันทึก

เรื่อง การแต่งตั้งตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ

ตามที่สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ สร.๐๒๐๓/๔๔๐๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ความว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๙ ได้มีปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้งตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะรัฐมนตรีจะตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีได้เป็นการตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือมิได้เป็นกรรมการในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าจะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ ประการใด จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นการด่วนด้วย นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า การดำรงตำแหน่งหรือมีหน้าที่ในหน่วยราชการตามมาตรา ๑๐๓ (๑)^{*} ได้บัญญัติไว้นั้น หมายความว่า การดำรงตำแหน่งกรรมการด้วย เพราะถ้ามาตรา ๑๐๓ (๑) ไม่ประสงค์จะให้คลุมถึงการดำรงตำแหน่งกรรมการแล้วคงจะไม่บัญญัติไว้ในวรรคท้ายของมาตรา ๑๐๓ ว่า มาตรานี้มิได้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรหรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เมื่อมาตรา ๑๐๓ ได้บัญญัติยกเว้นให้เป็นได้เฉพาะกรรมการของรัฐสภา

^{*} มาตรา ๑๐๓ สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ต้องไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมือง

(๒) ต้องไม่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานนั้น หรือเป็นคู่สัญญากับรัฐ หรือหน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ต้องไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

บทบัญญัติมาตรานี้มิได้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญหรือเงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา หรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น การแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการซึ่งยังไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าเป็นตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไว้โดยเฉพาะและเป็นราชการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยราชการ จึงกระทำไม่ได้ เพราะต้องห้ามด้วยมาตรา ๑๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังเช่นที่เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการกลางช่วยเหลือชาวนาชาวไร่และในคณะกรรมการพิจารณาปัญหาในนิคมสร้างตนเอง โดยหนังสือถึงฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ สร.๐๘๐๑/๒๑๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ไว้

ส่วนปัญหาที่คณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่าการแต่งตั้งตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นกรรมการในคณะกรรมการต่างๆ ที่คณะรัฐมนตรีจะตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีได้เป็นการตั้งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือมิได้เป็นกรรมการในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย จะกระทำได้หรือไม่ นั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่าจะแต่งตั้งมิได้ เช่นเดียวกับการห้ามแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการในคณะกรรมการในหน่วยราชการที่มีใช้กรรมวิธีการของรัฐสภาหรือวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร เพราะมาตรา ๑๘๐^๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติห้ามมิให้รัฐมนตรีดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใดๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๐๓ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่อย่างไรก็ดี ถ้ามีกฎหมายใดบัญญัติให้งานใดเป็นงานในอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีแล้ว คณะรัฐมนตรีก็มีอำนาจแต่งตั้งรัฐมนตรีเป็นกรรมการในคณะกรรมการเพื่อมอบหมายให้ปฏิบัติงานอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีได้ ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐๓ และมาตรา ๑๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๑๙

^๒ มาตรา ๑๘๐ รัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งหรือกระทำการใดๆ ที่ห้ามไว้มิให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงหรือกระทำตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๐๓ มิได้ เว้นแต่ตำแหน่งที่ต้องดำรงตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจะเป็นผู้จัดการ กรรมการที่ปรึกษา ตัวแทนหรือลูกจ้างของบุคคล ห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์การใดๆ ซึ่งดำเนินธุรกิจเพื่อค้ากำไรก็ได้ด้วย